

חק לישראל – פרשת כי תשא יום ג'

תורה – שמות פרק ל'

(כא) וְרַחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמְתוּ וְהִיְתָה לָהֶם חֶק עוֹלָם לוֹ וּלְזָרְעוֹ לְדֹרֹתָם: (כא) וְרַחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמְתוּ וְהִיְתָה לָהֶם חֶק עוֹלָם לוֹ וּלְזָרְעוֹ לְדֹרֹתָם: (כא) וַיִּקְדְּשׁוּן יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמְתוּן וַתְּהִי לָהֶם קֶדֶם עֲלֵם לִיָּה וּלְבִנְיָהִי לְדֹרֵיהֶם: (כב) וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כב) וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כב) וּמִלִּיל יָי עַם מֹשֶׁה לְמִימֶר: (כג) וְאַתָּה קַח לָךְ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מֵר דְּרוֹר חֲמֹשׁ מְאוֹת וְקַנְמָן בְּשֵׁם מַחְצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמְאוֹתָיִם וּקְנֶה בְשֵׁם חֲמִשִּׁים וּמְאוֹתָיִם: (כג) וְאַתָּה קַח לָךְ בֹּסְמִין רִישָׁא מִירָא רְכִיָא מִתְקַל חֲמֵשׁ מִזָּה וְקַנְמָן בְּשֵׁם פְּלִגְוִתִּיהָ מִתְקַל מְאוֹתוֹ וְחֲמִשִּׁין וּקְנֶה בֹּסְמָא מִתְקַל מְאוֹתוֹ וְחֲמִשִּׁין: (כד) וְקַדְּהָ חֲמֹשׁ מְאוֹת בְּשָׂקַל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן זֵית הַיָּין: (כד) וְקַדְּהָ חֲמֹשׁ מְאוֹת בְּשָׂקַל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן זֵית הַיָּין: (כד) וְקַצִּיעֶתָּא מִתְקַל חֲמֵשׁ מִזָּה בְּסִלְעֵי קוֹדֶשָׁא וּמִשַׁח זֵיתָא מְלֵא הֵינָא: (כה) וְעִשִּׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ רַקַּח מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה רַקַּח שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יְהִיָּה: (כה) וְעִשִּׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ רַקַּח מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה רַקַּח שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יְהִיָּה: (כה) וַתַּעֲבֹד יְתִיָּה מִשַׁח רְבוּת קוֹדֶשָׁא בֹּסֶם מְבֹסֶם עוֹבֵד בֹּסְמִנֵּי מִשַׁח רְבוּת קוֹדֶשָׁא יְהִיָּה:

רש"י

(כד) וקדה – שם שורש עשצ וכלקון חכמים קליעה: הין – י"צ לוגין ונחלקו בו חכמי ישראל ר"מ אומר צו שלקו את העקרין אמר לו רבי יהודה והלא לסוד את העקרין אינו סיפק אלא שראוס צמים שלא יבלעו את השמן ואח"כ הציף עליהם השמן עד שקלט הריח וקפחו לשמן מעל העקרין: (כה) רקח מרקחת – רקח שם דבר הוא והטעם מוכיח שהוא למעלה והרי הוא כמו רקע רגע ואינו כמו (ישעיה נא) רוגע הים וכמו (שם מצ) רוקע הארץ שהטעם למטה וכל דבר המעורב בחזירו עד שזה קופח מזה או ריח או טעם קרוי מרקחת: רקח מרקחת – רקח העשוי ע"י אומנות והערובות: מעשה רוקח – שם האומן בדבר:

(כא) ולא ימותו – לחייב מיתה על המשמש במזבח ואינו רחוק ידים ורגלים שהמיתה הראשונה לא שמענו אלא על הנכנס להיכל: (כג) צמשים ראש – חשובים: וקנמן צמס – לפי שהקנמן קליפת עץ הוא יש שהוא טוב ויש בו ריח טוב וטעם ויש שאינו אלא כעץ לכך הוצרך לומר קנמן צמס מן הטוב: מחציתו חמשים ומאתים – מחצית הבחיתו תהא חמשים ומאתים נמצא כולו חמש מאות כמו שיעור מר דרור א"כ למה נאמר צו חלצין גזירת הכחוש הוא להביאו לחלצין להרבות צו צ' הכרעות שאין שוקליו עין צעין וכן שנויה בכריתות (דף ה): וקנה צמס – קנה של צמס לפי שיש קנים שאינם של צמס הוצרך לומר צמס: חמשים ומאתים – סך משקל כולו:

חק לישראל – פרשת כי תשא יום ג'

נביא – מלכים א' פרק יח' ל'–לד'

(ל) וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵיהוּ לְכֹל הָעָם גִּשׁוּ אֵלַי וַיִּגְשׁוּ כָל הָעָם אֵלָיו וַיִּרְפָּא אֶת מִזְבֵּחַ יְהוָה הַהָרוּס: (ל) וַאֲמַר אֱלֹהֵיהוּ לְכֹל עַמָּא אַתְקַרְיבוּ לִוְתִי וקַרְיִבוּ כָל עַמָּא לִוְתִיָּהּ וּבְנֵא יֵת מִדְּבַחַא דִּי דְהוּהּ מִפְּגָר:

(לא) וַיִּקַּח אֱלֹהֵיהוּ שְׁתֵּי עֶשְׂרֵה אַבְנִים כְּמִסְפַּר שְׁבַטֵי בְנֵי יִעֲקֹב אֲשֶׁר הָיָה דְבַר יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יְהִיָּה שְׁמֹךְ: (לא) וְנָסִיב אֱלֹהֵיהוּ תִרְתָּא עֶסְרֵי אַבְנֵיָא לְמַנְיָן שְׁבַטֵי בְנֵי יִעֲקֹב דִּי הוּוּהּ פִּתְגָמָא דִּי עַמִּיָּה לְמִימְרֵי יִשְׂרָאֵל יְהִי שְׁמֹךְ:

(לב) וַיִּבְנֶה אֶת הָאַבְנִים מִזְבֵּחַ בָּשֵׂם יְהוָה וַיַּעַשׂ תְּעֹלָה כְּבֵית סֹאתִים זָרַע סָבִיב לְמִזְבֵּחַ: (לב) וּבְנֵא יֵת אַבְנֵיָא מִדְּבַחַא בְּשֵׁמָא דִּי וְעַבְדֵּי מִזְבֵּחַתָּא כְּבֵית סֹאתָן זָרַעַא סְחוּר סְחוּר לְמִדְּבַחַא:

(לג) וַיַּעֲרֹךְ אֶת הָעֵצִים וַיִּנְתַּח אֶת הַפָּר וַיִּשֶׂם עַל הָעֵצִים: (לג) וְסִדֵּר יֵת אַעִיָּא וְהָרִים יֵת תּוֹרָא וְשׁוּי עַל אַעִיָּא:

(לד) וַיֹּאמֶר מְלֹאךְ אֲרִבְעָה כַּדִּים מִיָּם וַיִּצְקוּ עַל הָעֹלָה וְעַל הָעֵצִים וַיֹּאמֶר שָׁנֹ וַיִּשְׁנֹ וַיֹּאמֶר שְׁלֹשׁ וַיִּשְׁלֹשׁ: (לד) וַאֲמַר מְלֹךְ אֲרִבְעֵי כַּדִּין מִיָּא וַאֲרִיקוּ עַל עֹלְתָא וְעַל אַעִיָּא וַאֲמַר תְּנֹ וְתֵנֹ וַאֲמַר תְּלִיתֹ וְתִלִּיתֹ:

רש"י

ממך, עתידין בניך להקהל כשאר עמים, ולבנות מזבח להקטיר עליו זשעת איסור הזמות, ואני מתרצה בדבר, בצראשית רבה (פז ה):

(לז) תעלה – פושאד"ו בלעז. כבית סאתים – רחצו בית סאתים, מאה על חמשים, כחצר המשכן:

(לד) כדים מים – להגדיל את הנס. ויצקו – אלישע (יזק) על ידיו, ונעשו אכזעיותיו כמעיינות ונתמלחה התעלה, הוא שנאמר (מלכים ב ג יא): פה אלישע בן שפט אשר יצא מים על ידי אליהו, ונעשה נס במים על ידיו, ראוי הוא שיעשה הנס במים על ידיו (אליהו רבה פרק יז):

(ל) וירפא את מזבח ה' ההרוס – צנה מזבח, והזכיר לישראל להיות מזבח ה' עולה על לבם ושגור צפיהם, שהיה הרוס ונפגר ונטל שמו והזכרתו מפי כל עשרת השבטים, כך שמעתי פשוטו. ומדרשו שמעתי, שאול צנה מזבח בהר הכרמל, וזה שאמר (שמואל א טו יז): בא שאול הכרמלה והנה מליצ לו יד, ולהלן (צראשית לג כ) הוא אומר: ויצא סם מזבח, ומלכי ישראל הרסו כל המזבחות והזמות שצארכס שנעשה לשם שמים, וצנה אליהו מזבח זה של שאול, שהיה הרוס:

(לא) אשר היה דבר ה' אליו לאמר לישראל יהיה שמך – למה נאמר כאן, לפי שביום שנגלתה שכינה על יעקב צבית אל וקראו לישראל, צו ביום אמר לו: גוי וקהל גוים יהיה

כתובים – משלי יט' ד'–ח'

(ו) רבים יחלו פני נדיב וכל הרע לאיש מתן: (ו) סגייעי דמשמשין קדם רבא ודלבישין יהיב מוהבתא:

חק לישראל – פרשת כי תשא יום ג'

- (ז) כָּל אֲחֵי רֵשׁ שְׂנֵאָהוּ אִף כִּי מִרְעָהוּ רָחֵקוּ מִמֶּנּוּ מִרְדֵּף אֲמָרִים לֹא (לו) הַמָּה:
 (ח) כּוֹלְהוֹן רַחֲמוּי דַּמְסַכְנָא סַנִּין לִיה וְאִף חֲבֵרוּי רַחֲקִין מִנִּיה אִיכָא דַּטְרַךְ בְּמַלּוּי לֹא שְׂרִיר:
 (ח) קִנְהָ לֵב אֲהֵב נִפְשׁוֹ שְׂמֵר תְּבוּנָה לְמִצָּא טוֹב: (ח) קִנִּי לְבָא טְבָא רַחֵם נִפְשִׁיה נִטְר בִּיּוֹנָה
 מִשְׂבַּח טְבָתָא:
 (ט) עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנְקָה וְיִפְיַח כְּזָבִים יֵאבֵד: (ט) סְהֵדָא דְשְׁקָרָא לֹא נִזְדַּכָּא וְדַמּוּעֵי כְּדַבּוּתָא
 נֵאבֵד:
 (י) לֹא נֶאֱוָה לְכַסִּיל תַּעֲנוּג אִף כִּי לְעֵבֵד מִשְׁל בְּשָׂרִים: (י) לֹא יֵאִי לְסַכְלָא פְּנוּקָא אִף
 לֹא לְעַבְדָּא דְנִשְׁתַּלֵּט בְּרַבְרַבְנִין:

רש"י

- (ו) רבים יחלו פני נדיב וכל הרע – הכל נעשים רעים. לאיש מתן – יש לפותרו בנותני דקה ויש לפותרו במרצלי תורה:
 (ז) כל אחי רש – קרוביו. אף כי מרעהו רחקו – וכל שכן מרעיו ושואביניו ואוהביו. מרדף אמרים לא המה – אומר פלוני ופלוני קרובי ופלוני ופלוני מרעני והכל דברי הבל, ויש לפותרו צמי שהוא רש בתורה וצמעשים טובים. מרדף אמרים לא המה – מחזר להורות הלכ' ולאו צידו, והמדקש פותרו ביוסף שהיה מוֹאֵל על אחיו דבה ואמר לאציו שהן חשודין על אבד מן החי לכך שנאוהו ונקראו רש לפי שהיה מוֹאֵל דבת שקר
- עליהם. ומחזר אחר אמרים לא המה – לו קרינו ומרדף אמרים להגאתו ולענון יוסף לו המה, כי עליו חזרו דבתו הוא היה אומר שהיו אוכלים אבד מן החי והכתוב מעיד עליהם אפילו בשעת הקלקלה היו שוחטין שעיר עזים שנאמר וישחטו שעיר עזים (בראשית לו) הוא אמר שהיו מזלזלין בבני השפחות לכך לעבד נמכר יוסף, הוא אמר שהיו נותנים עיניהם בצנות הארץ אמר הקב"ה חייך שאני מגרה בך את הדוב לכך ותשא אשת אדוניו וגו' (בראשית לט) (צ"ר):
 (י) לא נאוה לכסיל תענוג אף כי לעבד – ק"ו הוא שאין נאה שעבד ימשול בבניבים:

משנה – כתובות פרק ה'

(א) אף על פי שאמרו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה, אם רצה להוסיף אפלו מאה מנה, יוסיף. נתארמלה או נתגרשה בין מן הארוסין בין מן הנשואין, גובה את הכל. רבי אלעזר בן עזריה אומר, מן הנשואין, גובה את הכל. מן הארוסין, בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה, שלא כתב לה אלא על מנת לכנסה. רבי יהודה אומר, אם רצה פותב לבתולה שטר של מאתים והיא כותבת התקבלתי ממנה, ואלמנה מנה והיא כותבת התקבלתי ממנה, רבי מאיר אומר, כל הפוחת לבתולה ממאתים ואלמנה ממנה, הרי זו בעילת זנות:

לכונסה: והיא כותבת – אע"פ שלא נתקבלה מוחלת וכותבת שנתקבלה: ר' מאיר אומר כו' – והלכה כר"מ בגזירותיו:

רע"ב – (א) אף על פי – אם רצה להוסיף אפילו מאה מנה יוסיף – ולא אמרין שאינו ראוי כדי שלא לבייש את מי שאין לו: שלא כתב לה – תוספת מדעתו, אלא על מנת

חק לישראל – פרשת כי תשא יום ג'

(ב) נותנין לבתולה שנים עשר חדש משתבעה הבעל לפרנס את עצמה. ובשם שנותנין לאשה, כך נותנין לאיש לפרנס את עצמו. ולא למנה שלשים יום. הגיע זמן ולא נשא, אוכלת משלו ואוכלת בתרומה. רבי טרפון אומר, נותנין לה הבל תרומה. רבי עקיבא אומר, מחצה חלין ומחצה תרומה:

דכתיב (שם כ"ב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו, והאי קנין כספו הוא, אלא לרבנן גזור על בת ישראל המאורסת לכהן שלא תאכל בתרומה גזירה שמה ימזוגו לה כוס צבית צביה ותשקה לרחיה ולאחותיה, וכשהגיע הזמן ולא נישאת שאוכלת משלו אינה אוכלת צבית צביה אלא בעלה כהן מיוחד לה מקום ומאכילה שם וליכא למגורו תו שמה תשקה מכוס של תרומה לרחיה ולאחותיה: נותנים לה הכל תרומה – אם ירצה. וכשיגיעו ימי טומאתה תמכרנה ותקח חולין: ר' עקיבא אומר מחצה חולין – לאכול בימי טומאתה:

רע"ב – (ב) נותנין לבתולה – זמן לכנסה לחופה מיום שתבעה הבעל לאחר שקידשה להזירה על עסקי חופה להכין תכשיטיה: לפרנס עצמה – בתכשיטיה י"ב חודש, דכתיב (בראשית כ"ד) תשב הנערה אתנו ימים, ומאי ימים, שנה, דכתיב (ויקרא כ"ד) ימים תהיה גאלתה: לפרנס עצמו – בצרכי סעודה וחופה: ולא למנה שלשים יום – שאינה טורחת כ"כ בתכשיטיה שכבר יש צידה: ולא נשא – שהבעלים מעכבים. ואידי דתנא רישא צדידה תנא סיפא נמי צדידה: ואוכלת בתרומה – ואם כהן הוא והיא ישראלית שמשעה שקידשה אוכלת בתרומה מן התורה,

(ג) היבם אינו מאכיל בתרומה. עשתה ששה חדשים בפני הבעל וששה חדשים בפני היבם, ואפלו בלן בפני הבעל, חסר יום אחד בפני היבם, או בלן בפני היבם, חסר יום אחד בפני הבעל, אינה אוכלת בתרומה. זו משנה ראשונה. בית דין של אחריהן אמרו, אין האשה אוכלת בתרומה, עד שתכנס לחפה:

מיהא בחייו: או כולן בפני היבם – ואכ"ל אם היו כולן בפני היבם: זו משנה ראשונה – דמשהגיע זמן אוכלת בתרומה: אין האשה אוכלת – דחיישנין שמה ימלא צה מוס ונמלאת זרה למפרע שהיה מקחו מקח טעות. ולמשנה ראשונה שמה ימלא צה מוס לא חיישנין, וליכא למיחש נמי שמה תשקה לרחיה ולאחותיה דהא מיוחד לה דוכתא, הילכך שרי לה לאכול בתרומה משהגיע זמן:

רע"ב – (ג) היבם אינו מאכיל בתרומה – בעודה שומרת יבם, דכתיב (ויקרא כ"ב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו, והאי קנין אחיו הוא: עשתה ששה חדשים בפני הבעל – מהנך י"ב חודש הקבועים לה משתבעה הבעל: או אפילו כולן בפני הבעל ואחד בפני היבם – אף על גב דרובא בפני הבעל, סוף סוף לא נתחייב צמונותיה בחייו. והוא הדן נמי אם נתחייב בחייו לא אכלה משמה, דקנין כספו פקע, אלא דאי כולם בפני הבעל הוא אכלה

(ד) הפקדיש מעשי ידי אשתו, הרי זו עושה ואוכלת. המותר, רבי מאיר אומר, הקדיש. רבי יוחנן הסנדלר אומר, חלין:

ידיה עצמן: ר' מאיר אומר הקדש – דסבר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם. ואין כן הלכה, אלא הלכה כר' יוחנן בן הסנדלר דאמר חולין, שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם:

רע"ב – (ד) הרי זו עושה ואוכלת – שתקנו מזונות תחת מעשה ידיה, לפיכך עושה ואוכלת לדברי הכל: המותר – הקדיש את מותר מעשה ידי אשתו מה שהיא עושה יותר על הראוי למזונותיה, ולא הקדיש מעשה

חק לישראל – פרשת כי תשא יום ג'

(ה) אֵלֹוּ מְלֹאכֹוֹת שֶׁהָאִשָּׁה עוֹשָׂה לְבַעֲלָהּ, טוֹחֲנֹת, וְאוֹפָה, וּמְכַבֶּסֶת, מְבַשְׁלֹת, וּמְנִיקָה אֶת בְּנָהּ, מִצַּעַת (לו) הַמָּטָה, וְעוֹשָׂה בְּצִמְרוֹ. הַכְּנִיסָה לוֹ שִׁפְחָה אַחַת, לֹא טוֹחֲנֹת וְלֹא אוֹפָה וְלֹא מְכַבֶּסֶת. שְׁתֵּי, אֵינָה מְבַשְׁלֹת וְאֵינָה מְנִיקָה אֶת בְּנָהּ. שְׁלֹשׁ, אֵינָה מִצַּעַת (לו) הַמָּטָה וְאֵינָה עוֹשָׂה בְּצִמְרוֹ. אַרְבַּע, יוֹשֶׁבֶת בַּקֶּתֶדְרָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֶפְלוּ הַכְּנִיסָה לוֹ מֵאָה שִׁפְחוֹת, כּוֹפָה לַעֲשׂוֹת בְּצִמְרוֹ, שֶׁהַבְּטָלָה מְבִיאָה לִידֵי זָמָה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אִף הַמְדִיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִלַּעֲשׂוֹת מְלֹאכָה, יוֹצֵיא וְיִתֵּן כְּתַבְתָּהּ, שֶׁהַבְּטָלָה מְבִיאָה לִידֵי שְׁעִמּוּם:

רע"ב – (ה) טוחנת – זרעים של יד שהם קטנים. ואם רחים גדולים הם, מכינה כל כרכי הטחינה, כגון נותנתו זרפרכסת וקולטת הקמה: הכניסה לו שפחה אחת – מעות או נכסים כדי לקנות זהם שפחה אחת: יושבת בקתדרא – על כסא מנוחה ואינה הולכת בשליחותו לכאן ולכאן ורעפ"כ מוזגת לו את הכוס ומלעת לו את המטה ורוחלת לו פניו ידיו ורגליו שמלאכות אלו אין משתמשים

זהם זרעה חלל זרעתו זלכד: שעמוס – זהלה. תרגום וזתמהון זכד (זכרים כ"ח) וזשעמימות זכא. ופלוגתייהו דר' אליעזר ורבן שמעון זן גמליאל הוי זרעה שאינה זטלה חלל משחקת זמיני החוק דלזי זמה איכא, לזדי שעמוס זיכא, שאין שעמוס חלל זיושב וזוהה זכטל לגמרי. והלכה זר' אליעזר:

(ו) המדיר את אשתו מתשמיש המטה, בית שמאי אומרים, שתי שבתות. בית הלל אומרים, שבת אחת. התלמידים יוצאין לתלמוד תורה שלא ברשות, שלשים יום. הפועלים, שבת אחת. העונה האמורה בתורה, השלישין, בכל יום. הפועלים, שתיים בשבת. אחת בשבת. הגמלים, אחת לשלשים יום. הספנים, אחת לששה חודשים, דברי רבי אליעזר:

רע"ב (ו) המדיר את אשתו מתשמיש המטה – כגון שאמר יאסר הגאח תשמיש עלי. חבל הגאח תשמישי חסור עליך, לא מתסרא, דהא משועבד לה. דכתיב (שמות כ"א) ועונתה לא יגרע: ז"ש אומרים שתי שבתות – אם הדירה שתי שבתות תמתין, שכן מזינו זיולדת נקבה שטמאה שזעים: זב"ה אומרים שבת אחת – שכן מזינו זנדה שטמאה שזעה. וגמרינן מידי זשכיה, הכעס שכועס אדם על אשתו ומדירה דהוא מידי זשכיה, מנדה שהוא מידי זשכיה. לאפוקי לזדה ללא שכיח כולי האי. זב"ש סברי גמרינן מידי דהוא גרם לה, נדר האיך שהוא גורם לה לשהות, מזלדה שעל ידו זרה לה. לאפוקי נדה דממילא קאתי לה. ויותר על שבת אחת לבית הלל או שתי

שבתות לבית שמאי יוציא ויתן כתובה, ואפילו היה גמל שעונתו לשלשים יום או ספן שעונתו לששה חדשים: תלמידים וכו' שלשים יום – ומתניתין ר' אליעזר היא. ופליגי רבנן עליה ואומרים אפילו שתיים ושש שנים, והלכה כחכמים: הטוילים – שאין להם מלאכה ולא סחורה: החמרים – שיוצאים לכפרים להזיח זבואה: הגמלים – מזיחין זבילות על הגמלים ממקום רחוק: הספנים – המפרשים לים הגדול. ומי שהיה זתחלתו זעל אומנות שעונתו קרובה זכקש ליעשות זעל אומנות שעונתו רחוקה אשתו מעכבת עליו, חוץ מתלמוד תורה, שאין האשה יכולה לעכב על זעלה שהיה טייל או פועל שלא ייעשה תלמיד חכם:

(ז) המוודת על בעלה, פוחתין לה מכתבתה שבעה דינרין בשבת. רבי יהודה אומר, שבעה טרפעיין. עד מתי הוא פוחת, עד כנגד כתבתה. רבי

(ח) המוודת על בעלה, פוחתין לה מכתבתה שבעה דינרין בשבת. רבי יהודה אומר, שבעה טרפעיין. עד מתי הוא פוחת, עד כנגד כתבתה. רבי

חק לישראל – פרשת כי תשא יום ג'

יוסי אומר, לעולם הוא פוחת והולך, שָׁמָא תְּפֹל לָהּ יְרֵשָׁה מִמְּקוֹם אַחֵר, גֹּבָהּ הַיְמִנָּה. וְכֵן הַמּוֹרֵד עַל אִשְׁתּוֹ, מוֹסִיפִין לָהּ עַל כְּתֻבָּתָהּ שְׁלֹשָׁה דִּינָרִין בְּשַׁבָּת. רַבֵּי יְהוּדָה אֹמֵר, שְׁלֹשָׁה טְרַפְעֵיקוּן:

מורדת ומלערתו פוחתין לה שצעה דינרין, וכשהוא מורד ומלערה אין מוסיפין לה אלא ג' דינרים. והיכא למורדת אמרינן בגמרא חזרו ונמנו שיהיו מכריזין עליה ארבע שבתות זו אחר זו צבתי כנסיות וצתי מדרשות ואומר פלונית מרדה צבעלה ושולחין לה מצית דין הוי יודעת שאפילו כתובתך מאה מנה הפסדת את כולן, אחת ארוסה ואחת נשואה ואפילו נדה ואפילו חולה ואפילו שומרת יבם. וקודם הכרזה מודיעים לה שרואים להכריז עליה, ואחר הכרזה מודיעין אותה שכבר שלמה ההכרזה, ואם עמדה במרדה תאלצ' כחובה:

רע"ב – (ז) המורדת – מתשמיש. אצל ממלכא כופין אותה לעשות מלאכה ולא דיינינן לה כמורדת: טרעפעיקין – כל טרפעיק הוא משקל ארבעים ושמונה שערות של כסף כרוף, כמשקל שלשה דרכמונים שקורין צערצי דראה"ם שכל דרכמון שש עשרה שערות צינוניות של כסף: עד כנגד כתובתה – ואח"כ נותן לה גט ויואלה צלח כתובה. אצל אינו משהה אותה כדי לפחות על הנכסים שנפלו לה מצית אציה ולהפסידים ממנה: מוסיפין על כתובתה שלשה דינרים – משום דלערא דגברא קשה כשהוא נמנע מן התשמיש יותר מלערא דאתתא, לפיכך כשהיא

(ח) המְשֻׁרָה אֶת אִשְׁתּוֹ עַל יְדֵי שְׁלִישׁ, לֹא יִפְחוּת לָהּ מִשְׁנֵי קֶבֶין חֲטִיין, אוּ מֵאַרְבָּעָה קֶבֶין שְׁעוּרִים, אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, לֹא פָּסַק (לָהּ) שְׁעוּרִים, אֶלְאִי רַבֵּי יִשְׁמַעֲאֵל שֶׁהָיָה סְמוּךְ לְאָדוּם. וְנוֹתֵן לָהּ חֲצִי קֶבֶת קִטְנִית וְחֲצִי לֶג שָׁמֶן, וְקֶבֶת גְּרוּגְרוּת, אוּ מָנָה דְּבָלָה. וְאִם אֵין לוֹ, פּוֹסֵק לְעֵמֶתֵן פְּרוּת מִמְּקוֹם אַחֵר. וְנוֹתֵן לָהּ מִטָּה, מִפֶּזֶז, וּמִחֻצְלָת. וְנוֹתֵן לָהּ כֶּפֶה לְרֵאשָׁה, וְחֲגוּר לְמִתְנִיָּה, וּמְנַעְעֵלִים מִמוּעֵד לְמוּעֵד, וְכֵלִים שֶׁל חֲמִשִּׁים זָוִז מִשְׁנָה לְשָׁנָה. וְאֵין נוֹתֵן לָהּ, לֹא חֲדָשִׁים בִּימֹת הַחֲמָה, וְלֹא שְׁחָקִים בִּימֹת הַגְּשָׁמִים. אֶלְאִי נוֹתֵן לָהּ כֵּלִים שֶׁל חֲמִשִּׁים זָוִז בִּימֹת הַגְּשָׁמִים, וְהִיא מִתְכַּסֶּה בְּבִלְאוּתֵיהֶן בִּימֹת הַחֲמָה, וְהַשְׁחָקִים שְׁלָהּ:

לרוסות צעיגול ונמכרות צמשקל ולא צמדה: מפז – רך ממחללת: כיפה – לעיף אחד: ומנעלים ממועד למועד – מנעלים חדשים לכל שלש רגלים: חדשים – קשים לה צימות החמה לפי שהם חמים, ויפיע לה צימות הגשמים: והשחקים שלה – אף כשיקנה לה חדשים, מפני שמתכסה בהן צימי נדחה:

רע"ב – (ח) המשרה את אשתו על ידי שליש – שנותן מזונותיה על ידי אפוטרופוס ואינה אוכלת עמו. תרגום ויכרה להם כרה גדולה (מלכים ב' ו'), שירותא: לא יפחות לה – צדוע: לא פסק לה שעורים – כפלים מן החטים, אלא ר' ישמעאל שהיה סמוך לאדום ששם השעורים רעות ביותר: דבילה – תאנים

(ט) נוֹתֵן לָהּ מְעָה כֶּסֶף לְצַרְפָּה, וְאוֹבְלָת עֵמוֹ מִלִּילֵי שַׁבָּת לְלִילֵי שַׁבָּת. וְאִם אֵין נוֹתֵן לָהּ מְעָה כֶּסֶף לְצַרְפָּה, מְעַשָּׂה יְדִיָּהּ שְׁלָהּ. וּמָה הִיא עוֹשָׂה לוֹ, מְשַׁקֵּל חֲמִשׁ סָלְעִים שְׁתֵּי בִּיהוּדָה, שֶׁהֵן עֶשְׂרֵי סָלְעִים בְּגָלִיל, אוּ מְשַׁקֵּל עֶשְׂרֵי סָלְעִים עֶרֶב בִּיהוּדָה, שֶׁהֵן עֶשְׂרֵים סָלְעִים בְּגָלִיל. וְאִם הִיתָה מְנִיקָה, פּוֹחֲתִים לָהּ מִמְּעֵשָׂה יְדִיָּהּ, וּמוֹסִיפִין לָהּ עַל מְזוֹנוֹתֵיהָ. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בְּעֵנֵי שְׁבִיטֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל בְּמִכְבֵּד הַכֹּל לְפִי כְבוֹדוֹ:

חק לישראל – פרשת כי תשא יום ג'

ידיה – מותר מעשה ידיה כלומר מה שעושה יותר על מזונותיה: שתי – קשה לטוות כפלים כשל ערב. ומסקל של יהודה כפלים כשל גליל: הכל לפי כבודו – וכפי מנהג המדינה נמי:

רע"ב – (ט) נותן לה מעה כסף – בכל שבת לאורך דברים קטנים: ואוכלת עמו לילי שבת – אע"ג דבכל שאר הימים יכול לתת מזונותיה על ידי שליח אם יראה, כליל שבת שהוא ליל עונה חייב לאכול עמה: מעשה

גמרא – כתובות דף 'xs' ע"ע

משנה וחצי לוג שמן גמרא ואילו יין לא קתני מסייע ליה לר' אלעזר דאמר ר' אלעזר אין פוסקין יינות לאשה ואם תאמר אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושקויי דברים שהאשה משתוקקת עליהן ומאי נינהו תכשיטין דרש רבי יהודה איש כפר נביריא ואמרי לה איש כפר נפור חיל מנין שאין פוסקין יינות לאשה שנאמר ותקם חנה אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה, שתה ולא שתת. מיתבי רגילה נותנין לה רגילה שאני דאמר רב חיננא בר כהנא אמר שמואל רגילה נותנין לה כוס אחד. אינה רגילה בפני בעלה אלא כוס אחד שלא בפני בעלה אין נותנין לה כל עיקר. תנא כוס אחד יפה לאשה שנים ניוול הוא שלשה תובעת בפה ארבעה אפילו חמור תובעת בשוק ואינה מקפדת. אמר רבא לא שנו אלא שאין בעלה עמה אבל בעלה עמה לית לן בה והא חנה דבעלה עמה הואי אכסנאי שאני דאמר רב הונא מנין לאכסנאי שאסור בתשמיש המטה שנאמר וישכימו בבקר וישתחוו לפני ה' וישבו ויבאו אל ביתם הרמתה וידע אלקנה את חנה אשתו ויזכרה ה'. השתא אין מעיקרא לא. דביתהו דרב יוסף בריה דרב מנשיא מדויל אתאי לקמיה דרב יוסף אמר ליה פסוק לי מזוני פסק לה פסוק לי חמרא פסק לה פסוק לי שיראי אמר לה שיראי למה אמרה ליה לך ולחברך ולחברורך:

(דף ס"ה ע"ב) ואם היתה מניקה: דרש רבי עולא רבה אפיתחא דבי נשיאה אף על פי שאמרו אין אדם זן את בניו ובנותיו כשהן קטנים אבל זן קטני קטנים עד כמה עד בן שש כדרב אסי דאמר רב אסי קטן בן שש יוצא בעירוב אמו ממאי מדקתני היתה מניקה פוחתין לה ממעשה ידיה ומוסיפין לה על מזונותיה מאי טעמא לאו משום דבעי למיכל בהדה ודלמא משום דחולה היא אם כן ליתני אם היתה חולה מאי אם היתה מניקה ודלמא הא קא משמע לן דסתם מניקות חולות נינהו איתמר אמר רבי יהושע בן לוי מוסיפין לה יין שהיין יפה לחלב:

רש"י על הגמרא

אין צ"ד פוסקין יינות לאשה – שהיין מרגילה – חידוש לה כבר דקה זו ואינו מוזיא לבה: לתלות תשמיש: רגילה שאני – כיון לאינו תובעת צפה – תשמיש: ויבאו אל ביתם –

חק לישראל – פרשת כי תשא יום ג'

אמו מוליכתו אלכה ואין אביו מוליכו אלכו
 שעדיין הוא לריך לאמו ובתרה שדוהו רבנו
 אלמא עד שש לריך סיוע

והדר וידע אלקנה את חנה: לחברך
 ולחברוך – שלא אחזה על הזכיות מכבודי
 הרחשן לא צפניך ולא צפני חזיריך: יולא
 בערוב אמו – ערבה אמו לכפון ואביו לדרוס

זוהר – כי תשא דף קפט' ע"ב

פתח ואמר, (שיר השירים ב) בשושנה בין החוחים פן רעיתי בין הפנות. בעא
 קודשא בריה הוא למעבד לון לישראל בגוונא דלעילא ולמהוי שושנה חדא
 בארעא, בגוונא עלאה. ושושנה דסלקא ריחא, ואתבריר מפל שאר וורדין
 דעלמא, לא הוי אלא ההיא דסלקא בין החוחים. ודא ארעא בדיקא יאות.
 ועל דא זרע שבעין זוגין, דהוו שבעין נפש, ואעיל לון בין החוחים, ואיגון
 חוחים, מיד דהוו איגון זוגין תמן, סליקו ענפין וטרפין ושלטו על עלמא,
 וכדין פרחת שושנה בינייהו:

ביון דבעא קודשא בריה הוא לאפקא שושנה ולקייט לה מבינייהו, כדין
 יבשו חוחים, ואודריקו, ואשתציאו, ולא אתחשבו לכלום. בשעתא דאזיל
 למלקט שושנה דא, לאפקא בריה בוכריה, בההוא זמנא אזל מלפא גו כמה
 חיילין רברבנין ושלטין, עם דגלין פרישין, ואפיק לבריה בוכריה בכמה
 גבורין, ואייתי ליה להיכליה, ויתיב סגי בבי מלפא:

ביון דחב לגבי אבוה, אוכח ליה, ואלקי ליה, דכתיב, (שופטים ב) ויחר אף יי
 בישראל ויתנם ביד שוסים וגו', סרח במלקדמין, ומרד באבוה, אפקיה
 מביתיה. מה עבדו ישראל, חמו דהא אתברדו לבבל, אתערבו בעממיא,
 נסיבו נשין נכריות, ואולידו בגין מנהון. עם כל דא, אימא קדישא הות
 אפטרופוסא עלייהו:

ועל דעבד הכי, קודשא בריה הוא אמר, הואיל וכסופא איהו, לייתי ברי
 איהו מגרמיה, הואיל וחלל יקרי, לא אתחזי דאנא איזיל תמן לאפקא ליה,
 ולמעבד ליה נסין וגבורין במלקדמין. תבו איגון, בלא סיועא דאתחזו לון,
 בלא פליאן ונסיו, אלא בלהו מתברדו, בלהו לאן במספגו, ותבו להיכלא
 דמלפא בכסופא, ואימא קדישא ערבת לון:

חאבו במלקדמין. מה עבד קודשא בריה הוא. אפיק להאי ברא במלקדמין
 מהיכליה, ואימיה בהדיה. אמר, מפאן ולהלאה, אימא וברה יסבלון כמה
 בישין פחדא, דדא הוא דכתיב, (ישעיה א) ובפשעיקם שלחה אמכם. ועל דא
 פתיב, (דברים ד) בצר לה ומצאוף כל הדברים האלה באחרית הימים. מאי
 באחרית הימים. אלא דא היא אימא קדישא, דהיא אחרית הימים, ועמה
 סבלו כל מה דסבלו בגלותא:

חק לישראל – פרשת כי תשא יום ג'

ואילו יהדרון בתיובתא, אפילו חד ביש, או חד צערא, דיעבר עליהו, אתחשב עליהו, כאלו סבלו פלא (ס"א ואי לאו סתים קיצא) ואי לא, כד יסתנים קיצא, (בישא) וכל דרין דיליה. כמה דאמר בוצינא קדישא, דכתיב, (ויקרא כה) לצמיתות לקונה אותו לדורותיו. וכל דא, בתיובתא תליא מילתא:

הלכה – הרמב"ם הלכות קריאת שמע פרק ד'

(ו) קברו את המת וחזרו האבלים לקבל תנחומין וכל העם הולכים אחריהם ממקום הקבר למקום שעומדים בו האבלים לעשות שורה לקבל תנחומין אם יכולין העם להתחיל ולגמור אפילו פסוק אחד קודם שיגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו אלא ינחמו את האבלים ואחר שיפטרו מהן יתחילו לקרות בני אדם העומדין בשורה הפנימיים שהן רואין פני האבלים פטורין מקריאת שמע והחיצונים הואיל ואינן רואין את האבלים חייבין בקריאת שמע במקומן:

(ז) כל מי שהוא פטור מלקרות קריאת שמע אם רצה להחמיר על עצמו לקרות קורא והוא שתהא דעתו פנויה עליו אבל אם היה זה הפטור מלקרות מבוהל אינו רשאי לקרות עד שתתישב דעתו עליו:

מוסר – מספר שערי קדושה ח"ב שער ד'

אין בן דוד בא עד שתוסרה הקנאה כמו שכתוב (ישעי' י"א) אפרים לא יקנא את יהודה וגו' ולא עוד אלא כי אפלו מלאכי מרום נפלו מקדושתן על זה כמו שאמרו בפרקי רבי אליעזר על סמא"ל שהיה גדול מן השרפים שאין להם רק שש כנפים והוא היה לו שתיים עשרה כנפים ונעקר מן הקדושה בשביל קנאה על אדם. וכן הנפילים עז"א ועזא"ל נטרדו מן העולם על שנתקנאו באדם וכל מי שישי בו קנאה עצמותיו מרקיבין ולכן ראוי לאדם להיות בחלקו שמת אף אם מעט הוא כי לא טוב הוא מהלל הזקן ורבי חנינא בן דוסא ורבי יהודה בר אלעאי ורבי אלעזר בן פדת וזולתם ויתן אל לבו כי העולם הזה הבל הבלים והעיקר הוא עולם הפא עולם האמת ויבטח בה:

חק לישראל – פרשת כי תשא יום ג'

לע"נ

זאב ואיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה בת שמואל, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.